

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÁ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

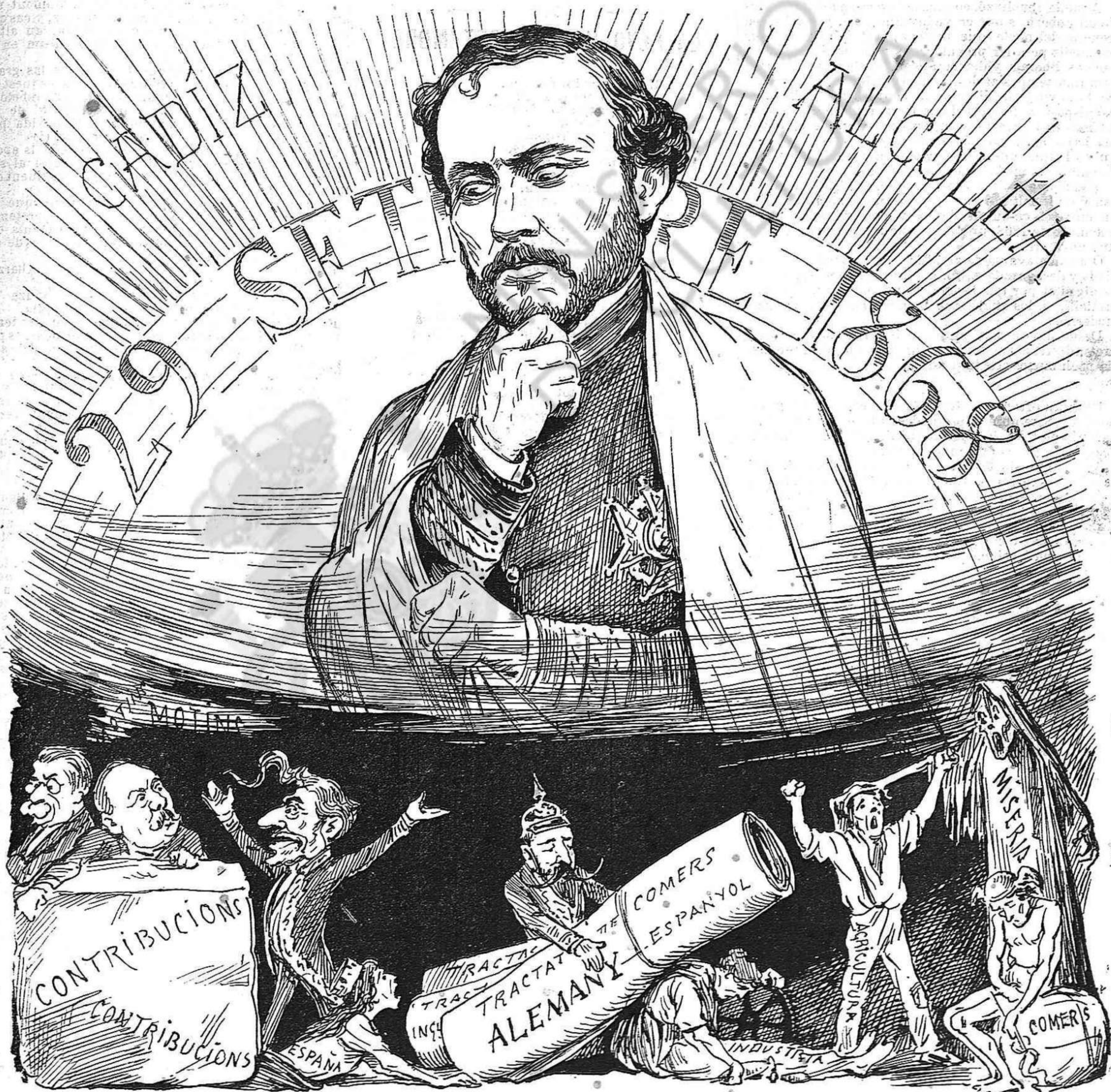
Aquest número 10 céntims de pesseta per tot Espanya

Fora d' Espanya fixarán lo preu los CORRESPONSALS

ADMINISTRACIÓ y REDACCIÓ: Llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, 20, botiga. BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de BARCELONA cada trimestre ESPANYA pessetas 1'50 Cuba y Puerto-Rico, 2.—Estranger, 2'50.

ANIVERSARI

De 'n Prim que la dugué á cap tan sols ne queda la sombra,

y encare sembla que cridi: «¡Qué visca l' Espanya ab honrat!»

ANIVERSARI

AN passat 25 anys desde 'l dia gloriós y memorable en que la nació espanyola, cansada de la tirania dels governs de D.ª Isabel II, s'alsava com un sol home, y després de lluytar y vencer, se reintegrava en la possessió de la seva soberania.

¡Hermós exemple que ha quedat consignat en las páginas de la historia, com un recort alentador pels pobles y com una amenaça perenne contra 'ls que proposantse fer la felicitat de la patria, ocasionan sols la seva ruina!

Aquella revolució, condensada per las arbitrarietats de un govern 's que creya invulnerable, y pel disgust general del poble que havia apurat inútilment tots los medis pera fer prevaldre las sévas legítimas aspiracions liberals y democráticas, desbotá tot d'una, com una tempestat destinada á purificar l'atmosfera. No hi havia ja medi humá de conjurarla. La Revolució disposava no sols de la forsa material: possehia ademés una altra forsa més poderosa que 'ls canons y las bayonetas: tenia á son servey l'esperit públich, qu' es l'ánima de aquests grans moviments destinats á cambiar lo modo de ser dels pobles.

Y Espanya, á despit dels grans errors que 's cometren y de la falta de inteligencia que 's notá desseguida entre 'ls co-autors del moviment, té en lo 29 de Setembre de 1868, una fetxa que marca 'l principi de una nova era.

Oprimida avants de aquesta fetxa, vexada, vilipendiada y deshonrada, erigi, al triuñar, com ferma base de dignitat per tots los ciutadans, los principis democráticos, en los quals viuen encarnadas las llibertats modernas.

Desde llavoras ha sigut possible mistificar aquests drets; destruhirlos constituheix una empresa temeraria poch menos que impossible.

**

Un gran error' cometeren los directores de la Revolució de Setembre al pretendre substituhir ab la monarquia electiva lo trono borbónich, volcat al impuls formidable de las corrents populars.

Si s'haguessin fet càrrech de la verdadera direcció de aquestas corrents, que tenian ademés en son apoyo las exigencias de la rahó y de la lógica, s'haurian guardat molt bé de tornar á parlar de monarquia, en un país en que aquesta institució secular acabava de ser arrancada per l'huracá revolucionari, y haurian acceptat com á solució única de un moviment tan radical, la instauració de la República.

La República espanyola era l'única solució verdaerament nacional, que podia crear un núcleo de forsa poderosissima, capás de sobras pera afrontar tots los perills y vencer totas las resistencias.

Pero no van ferho aixís y en lo pecat mateix trobaren lo càstich.

La monarquia efímera de D. Amadeo de Saboya, combatuda ab sanya pels monárquichs afectes á la dinastia destronada, pels partidaris del absolutisme y per la gran massa republicana, serví ademés per destruhir la bona inteligencia que d'altra manera hauria reynat entre 'ls principals autors de la Revolució. No podia trobarse un disolvent més efíca, que aquella monarquia postissa, pera sembrar entre ells lo desconcert y reduhirlos en breu á la major impotencia.

Per aquest motiu, quan las circunstancias portaren tardiament la República del '73, no hi havia ja medi humá de salvar la situació, porque mentres los enemichs de la Revolució havian pres, durant tot aquell temps, un increment considerable, lo despit dels homes públichs que havian servit á la monarquia saboyana, pogué més en ells que 'l patriotisme y 'l deber en qu'estavan de defensar aquella última evolució natural de la gloriosa Revolució de Setembre.

**

Tirém un vel sobre 'l passat.

Las culpas y 'ls errors dels homes son los que han produhit la restauració del trono borbónich, ab tot lo seqüit inevitable de funestas conseqüencias. Tal vegada han contribuhit així mateix y en primer terme á sembrar la desconfiansa y l'escepticisme en una gran part de l'opinió pública en benefici exclusiu dels polítichs llestos y poch escrupulosos, que monopolisant la taula del pressupost, han acabat per olivdar molts d'ells los seus antecedents y lo que deuen á nostre desventurat país.

Pero no será may imputable á la Revolució l'espectacle que avuy presencia la nació escandalisada, sino únicament als homes que no contents en mistificar los seus principis han olvidat per complert que un dels crits més eloquents que ressonaren lo dia 29 de Setembre, signé l' de «¡Visca Espanya ab honra!»

¡Pobre Espanya! Avuy la veyém envilida y arruinada. ¡Y tot per haverse separat del camí recte que senyalava als homes de bona voluntat lo triunfo de la Revolució de Setembre!

Afortunadament viu encare en la conciencia nacional l'esperit de aquella Revolució gloriosa. Las costums públicas s'han modificat radicalment, y si 'ls homes que tenen la costum de manar no han aprés gran cosa, lo nivell de l'educació política ha pujat molts graus en la massa popular.

Certas ideas que avants eran miradas ab certa prevenció, avuy son la moneda corrent en lo camp de las aspiracions públicas.

Y 'l dia que aquestas ideas, fillas legítimas de la Revolució, acabin per imposarse, Espanya tornarà á ser mestressa dels seus destinos, y la Revolució de Setembre, durant tant temps desviada del seu objectiu, acabarà per realisar sas últimas y beneficiosas conseqüencias.

J. R. y R.

LA REVOLUCIÓN DE SETEMBRE

Un crit per tot ressona,
un crit per tot se sent:
¡Viva Espanya con honra!
diuhen per tot arreu.
Serrano, Prim, Topete,
com tres gloriosos deus,
anuncian una aurora
de ditxa y de progrés.
Los privilegis cauhen,
la premsa omnipotent
desfá de la ignorancia
los tenebrosos vels.
Ja no duhem cadenas;
ja 'l nostre pensament
extén sas amplas alas
tan lliure com l'aucell;
ja de la tirania
no arrossegüem la creu....
¡Espanya, pobra Espanya
ay, qui t'ha vist y t'veu.

Tot cobra nova vida;
las lletras, lo comers,
la industria.... tot s'aixeca
com si ressucités.
Lo foch del crit de Cádiz
ha dut als nostres sers
l'afany de la existencia,
l'amor al sant progrés.
Lo poble parla y vota
y nombra lliurement
á aquells que representan
sa fe y son interés.
Una corrent de sava,
un esperit modern
s'agita en nostra atmosfera
y encén nostres cervells.
La democracia s'alsa
brillant per tot arreu.
¡Espanya, pobra Espanya
ay, qui t'ha vist y t'veu!

Ja no's coneixen castas,
lo vell desapareix;
som ciutadans, som lliures
com serho mereixem.
Gegants de la tribuna
ab poderosa veu
van ensenyant al poble
sos drets y sos debers.
—¡Tots som iguals!—ens diuhen:
Espanya d'avuy més
á tots sos fills amida
ab la mateixa lley.
Un códich us governa,
un códich, y dins d'ell
podéu desrollarvos,
moventvos lliurement.
¡Seguiu la lley dictada!
¡seguiu-la y treballéu!....
¡Espanya, pobra Espanya
ay, qui t'ha vist y t'veu!

Vinticinch anys compleixen
d'aquell gran moviment
que un dia torná al poble
l'ardor, la lum, la fe.
Revolució gloriosa,
Revolució esplendent,
respón ¿ahont t'amagas?
contesta ¿qué t'has fet?
Hereus traydors é indignes,
cedint del or al pes,
vengueren las despallas,
burlaren los teus drets.
De ta mirada mágica,
de ton fecundo alé,

avuy no'n queda rastre,
avuy no'n queda res.
Sols dol, miseria, oprobi
hi ha avuy per tot arreu....
¡Espanya, pobra Espanya
ay, qui t'ha vist y t'veu!
C. GUMÁ.

AB LA REPÚBLICA

o Sr. Morayta al últim ha reunit als comités possibilistas de Madrid, al objecte de fixar la seva actitud.

Després de madura discussió van decidir declarar qu'ells han sigut; son y serán sempre republicans possibilistas: que no podan acceptar de cap manera la jefatura del Sr. Abarzuza imposada per en Castelar al retirarse de la vida política; y que mentres no sigajefe D. Emilio, qual actitud per altra part comprenen y s'explican, li guardarán lo major respecte y las més delicadas atencions.

Per lo demés continuarán sent lo qu'eran y seguint la mateixa linea de conducta que seguien. Pero no volen res ab lo Sr. Abarzuza y reclaman de moment un'altra jefe, com per exemple 'l Sr. Gil Berges, y cas que no siga aquest porque no puga ó no vulga, un altre, encare que la jefatura vaji á recaure al últim en lo mateix Sr. Morayta.

Lo mes curiós del cas, es que á pesar de las grans delicadesas que observan ab lo Sr. Castelar, aquest ha rebut ab manifest disgust aqueixa especie de rebeldia. ¡Hont s'es vist posar en dupte la legitimitat de un hereu, qu'ell va nombrar, al retirarse de la vida pública, per elevarse á regions mes elevadas! (1)

¿Que hauria sigut de la Iglesia de Cristo, si 'ls apóstols, haguessin desautorizat desde un principi al seu company Sant Pere, instituhit vicari y lloch-tinent del Redemptor?

Se'ns haurá de permetre, per consegüent, que no tinguém cap confiansa en l'apostolat que pretenen exercir los que 's negan á obehir los manaments del mestre tot fentli protestas mes ó menos sinceras de carinyo y consideració.

Es precis desenganyarse. Qui no estiga ab l'Abarzuza, no pot estar ab en Castelar.

—Oh!—exclaman ells—es que 'l Sr. Abarzuza 'ns porta desembossadament camí de la monarquia.

Es veritat; pero no es menos cert que per tenir aquestas inclinacions francas y desembossadas, es per lo que D. Emilio va conferirli la direcció del seu partit.

Y no es possible dir: jo segueixo al un y deixo de seguir al altre, porque l'un y l'altre, en Castelar y l'Abarzuza son los dos rails de aquesta linea férrea, qual estació mes próxima es lo reconeixement de la monarquia de D. Alfonso XII. ¡Qué s'hi ha de fer, si está construïda de aquesta manera la linea de la benevolencia, del apoyo y del pastaleig continuo ab los partits monárquichs!

**

La actitud dels possibilistas republicans que vulguin passar plassa de sincers y formals y desitjin ser creguts, ha de obehir á inclinacions totalment distintas de las manifestadas en la reunió presidida pel Sr. Morayta.

Si estiman las ideas republicanas per damunt de tot, no es possible tenir conexions ab los homes que han fet defecció en la defensa d'ellas. Dirse republicà y confiar-se á n'en Castelar, que ha abandonat al seu partit en los moments en qu'era mes necessaria la seva existencia; dirse republicà y confiar-se á n'en Castelar, que ha fet tot lo possible per introduhir al seus partidaris en lo camp monárquich, es una verdadera incongruencia. Los que aixís procedeixin estigan segurs que posarán lo peu en fals.

Ademés, la linea de conducta durant tant temps seguida per en Castelar, de prestar als partits de la monarquia benevolencias y apoyos directes, mes ó menos retribuïts en los encasillats del ministeri de la Gobernació; aquesta linea de conducta sospitosa y contraproduhent ha fracassat per complert. Lo mateix D. Emilio ha proclamat aquest fracás ab son empenyo de que 'ls seus partidaris rebassesin la frontera que separa la monarquia de la República. En lloch de portar monárquichs al camp republicà, més aviat ha portat republicans al camp monárquich. Al igual que 'l soldat del qu'nto, 'ls castelharistas creyan haver fet presoners als monárquichs, quan los monárquichs se 'ls enduyan presos al seu camp.

Persistir en aquesta conducta completament desautorizada, es una verdadera insensates.

**

Lo siti natural dels possibilistas republicans l'han indicat ab acert los elements que preconisant la necessitat de un programa comú constitucional, han portat á la concentració republicana, lo seu desinteressat concurs.

Aquells feroci romani de que parlava un dia La Publicidad, forman avuy verdaders batallons de correligionaris, y han sigut los batidors de aquesta evolució necessaria, patriótica, lógica y destinada á exercir en la marxa de las ideas republicanas y en la sort de la futura República espanyola una influencia decisiva. No fa molt l'eminent home públich, D. Joseph de Carvajal, á conseqüencia de l'adhesió, que al igual

que molts altres de distints punts d' Espanya, li oferiren-lo Comitè y 'l Cassino Republicà històric de Tarragona, escribia una carta altament significativa, de la qual aném á transcriure'n alguns párrafos molt substanciosos, sometentlos á la consideració dels verídics republicans històrics, dominats encare per una incompreensible perplexitat.

«Advertan ustedes—diu lo Sr. Carvajal—que de ninguna manera es mi objeto en la campaña que tengo emprendida, y que ustedes aplauden, extinguir el partido republicano posibilista, sino, antes bien, vigorizarlo, despues de esta pasada y prevista desventura. A la República no le debe faltar como su mayor apoyo y el elemento más eficaz de su arraigo, un partido gubernamental y conservador; es más: que si nos empeñásemos en que no le hubiese, no podría ser. Para este fin altísimo se organizó el partido posibilista, y en esta misión es preciso que permanezca sin vacilaciones. El espíritu vive aún cuando la palabra falte y en esta hora de prueba, el partido posibilista debe proclamar más recio que nunca su dogma: Democracia, República, procedimientos conservadores de gobierno.

«Hay puntos comunes entre todos los partidos republicanos y en los momentos presentes hay una aspiración que también es común en los patriotas sinceros, que es la de llegar á una unidad constitucional generalmente aceptada, y en cuyo seno se desarrollen los movimientos alternos del gobierno y aún las aspiraciones de novedades que justifiquen los tiempos, que mejoren la obra presente por su naturaleza progresiva, y por tanto indefinidamente tachada de imperfección. Con un programa común de bases constitucionales han de cesar las aspiraciones en su medida y proporción igualmente utópicas de federalismo demasiado lapso y del militarismo demasiado inflexible. Los partidos no morirán porque tampoco deben morir; pero se adaptarán y funcionarán dentro de la forma de gobierno y de la constitución común. Aquel que tiene que hacer menos y quizás no tiene nada que hacer en esta labor de adaptación, es el partido conservador de la República, el partido posibilista como se llama vulgarmente, porque su sentido de gobierno está de tal manera encarnado en su manera de ser, que sin esfuerzo le practicaría en el gobierno como le ha profesado en la oposición.

«Llegada la República sin este concepto y este propósito de la unidad constitucional, cada un partido con su forma de gobierno propia y con lapresunción de establecerla, equivale á una lucha intestina en que ha de perecer pronto la institución misma; y si por aventura uno de estos sistemas prevaleciese, sería la República de un partido, no sería la República nacional. Cuando nosotros hemos dicho que queremos esa República posible, hemos dicho que queremos esa República, la que ha de durar; de ninguna manera la que venga como un meteoro ó como una vergüenza.

«Las formas de gobierno no son conservadoras ni progresistas: son lo que son, según el pueblo en que se practican, dirigidas por los partidos, con arreglo á las necesidades de la opinión. Estos partidos, si, son conservadores ó progresistas, y así nosotros por nuestra educación política y por la energía de nuestras convicciones somos republicanos conservadores. ¿Cuál es la mayor prueba que en estos momentos podemos dar de nuestro sentido gubernamental? Coadyuvando á la República posible, á la unidad constitucional, á evitar el desorden de una lucha casera, á rodear de garantías á la futura República, por la unión de todos los republicanos.

«Afortunadamente ha sido un posibilista, un conservador, que ha permanecido firme en su creencia primitiva y que ha soltado á los vientos esta proclama de la unidad constitucional, que fuera infecunda, si al mismo tiempo que los demás conservadores republicanos, no la hubiesen acogido con vivo entusiasmo los republicanos de todos los matices, cansados ya del feroz y pueril entretenimiento de hacerse daño unos á otros, y si no fuese hace muchos años el pensamiento íntimo, mejor ó peor definido, del número incalculable de españoles, que todo lo esperan de la República, y no esperan nada de los partidos mientras persistan en esta situación.

«Por consiguiente, yo no reclamo del partido posibilista ninguna novedad en su credo que se completa cuando despues de decir República, Democracia, procedimientos conservadores de gobierno, añade unidad constitucional.»

Meditin sobre aquests párrafos los posibilistas que 's troban perduts, vacilants, sense surtida, proclamant sas conviccions-republicanas de una manera platónica y privats de practicarlas per las imposicions y las trabas del castellarisme. Meditin sobre aquests párrafos tan eloqüents y expresius y no dupto que han de veure fàcilment en ells un nou camp de acció fecunda, inundat de llum y rodejat de amplíssims horisóns.

P. DEL O.

SONET

Cansada de sufrir la tirania
la escombra un dia va agafar Espanya,
y ab inmens ardiment, ab fera sanya,
de son casal llensà la porqueria.

Passaren alguns anys y vingué un dia
que ab sorpresa de tots, per plà y montanyas,
gracias á alguns traydors, ab molta manya,
la bruticia altre cop s' introduhia.

Mes res del que ha passat imprevisat era:
es tanta la inmundicia apilotada
y en descomposició que avuy fins l' ayre
está tot corromput; per 'xó es qu' espera

lo poble una segona netejada
ni que tingui de fer d' escombriayre.

JAPET DE L' ORGA.

NCARE no se sab quan tornaran á reunir-se las Corts.

S' ignora si ho farán en temps hábil perque puga discutir-se 'l projecte de lley de administració local, ó siaquest projecte será retirat.

Y per consegüent, ningú pot dir si 'ls Ajuntaments se renovaran per enter ó á mitjas.

Lo govern s' empenya en fer jugar al país á la gallina cega; pero fassi lo que vulga, al cap y al últim ell perderá 'l joch.

Las últimas inundaciones han patentisat davant del país que 'l govern actual ni forsa moral té per obrir una subscripció nacional al objecte de socorre á las víctimas de aquella horrible catástrofe.

Massa sab y presúm que ningú li confiaría 'ls seus diners.

Ha terminat l' época dels tontos, y ha dat comens á la dels desconfiats.

Precisament ara s' ha sapigut que la major part dels fondos que 'l país vá facilitar pera socorre als inundats de Consuegra y Almería, als tres anys de haver ocorregut la desgracia, encare estavan en caixa. Lo govern deu esperar que 'ls que tenen dret á percibirlos se morin de vells.

Y aixó s' ha averiguat, per quant los ministres han tractat de sustreure 400,000 pessetas de dit fondo, destinantlas de moment als inundats actuals.

La ciutat de Almería, que té perfecte dret á percibirilas, vá formular protestas ruidosas, ab honors de motins.

Está vist que 'l govern fusionista no pot donar un pas que no ensopegui.

En Cánovas, trobantse á Fransa, al ser interrogat per alguns periodistas, vá dir:

—M' es molt penós parlar desde l' extranger de la situació d' Espanya.

Podía haver afegit:

—Més valen las accions que las paraulas. ¿Per qué tinch de parlar? ¿Qué per ventura en Sagasta no obra pel méu compte?

A conseqüencia del atentat del diumenje, s' han efectuat numerosas presóns, recayent las més d' ellas en personas que ja en altrás ocasións havian sigut detingudas.

Sembla que la policia 's limita á fer servir sempre las mateixas llistas.

Y entre tant, á lo millor surt un Paulino Pallás que no havia sigut detingut may, y aquest es qui la fá.

May s' ha distingit la policia espanyola per la seva perspicacia.

En Jaumet, fill y heréu del rey de las húngaras, s' ha embarcat per Bombay (India inglesa).

Lo fi de aquest viatge no pot ser altre que la necessitat de familiarisarse ab los tigres, per si algún dia ha d' encendre aquí á Espanya una nova guerra civil.

De aquesta manera no li vindrá tant de nou 'l rosarsarse ab la majoria dels cabecillas del seu partit.

Lo tractat de comers ab Alemania perjudica considerablement á un gran número de industrias nacionales. Algunas, com la de marchs y de juguinas, emplean primeras materias procedents del extranger, que pagan drets elevadíssims. En cambi, l' article elaborat ha sufert una rebaixa de més de un 50 per cent. No tinguin por que 'ls alemanys demanin la menor rebaixa en las indicadas primeras materias.

Los géneros de punt surten també considerablement perjudicats. Grans y costosas instalacions creadas á la sombra dels aranzels, no tindrán més remey que plegar, ab inmens perjudici de un gran número de treballadors.

Mentres governin al país aquest desatentats polítichs de la restauració, qu' en materias de industria no saben lo que 's pescan, lo treball honrat será sempre víctima de las sévas burradas.

Si aixís com ells favoreixen á las industrias extrangeras, fos possible contractar ministres en aquells

països, estich segur que fins aquests serian més espanyols qu' ells.

Paraulas sueltas, que l' altre dia vaig recullir al vol en un centro polítich, y que, á parlar ab franquesa, no sé pas que volen dir. Vejin vostés si las interpretan:

—Cayó para siempre...

—Pero s' ha tornat á alzar.

—¡Pero tornará á caure!

Desde Madrid van telegrafiar á un periódich local: «Los ministros estiman que 'l fet es purament anarquista, realisat per un fanátich, y no crehen que tingui ramificacions de carácter revolucionari. Consideran una genialitat l' haver assistit lo general Martínez Campos á la inauguració del Congrès literari.»

¿Genialitat per haver assistit al Congrès literari? No ho trobo.

Per mi, al abandonar-ne la parada es quan vá fer la gran corassonada.

Las poblacions que havent perdut lo jutjat de primera instancia, se oferian á costejarlo de fondos municipales, no podrán ferho: lo govern no 'ls hi permet.

En Sagasta ha dit terminantment que 'ls serveys que depenen del Estat, no 's pot consentir que 'ls paguin los municipis.

Tot aixó está molt bé; pero, escolti, D. Práxedes: Lo ram de correos ¿no es un servey dependent del Estat?

¿Y donchs com s' explica que despues de la supressió de dos mil peatons decretada pel govern, s' obligui als Ajuntaments que vulguin tenir correspondencia á costejarse'ls?

¿Quan s' hi juga que no torna contestació?

Ja ho veu, més aviat es atrapat un home de tupé que un coix.

Y ha anat creixent tant lo tupé de D. Práxedes, que ja aquest no pot donar un pas sense que s' hi entranbanqui.

Ja ho veuran pel anunci que va en lo lloch corresponent: nostre estimat company de redacció C. Gumá acaba de donar á llum una *historieta agre-dolsa* en vers titulada UNA AVENTURA D' AMOR.

Tractantse d' una obra d' ell ¿haurém de dir qu' es intencionada, xispejant y plena de gracia é interés? De sobra sab lo públich lo molt que las obras de n Gumá valen, y no es necessari que juntém los nostres elogis als dels seus milers de lectores.

Per xó 'ns limitém á recomanarlos *Una aventura d' amor*, segurs de que 'ns ho agrahirán al llegirla.

Lo tomet val no més dos rals y, per si no n' hi hagués prou, está ilustrat ab dibuixos de don M. Moliné, lo popular caricaturista d' aquest periódich, artista sens rival á qui tots los lectores de LA CAMPANA celebran y estiman.

CARTA DE FORA.—Per un carrer de Reus passava un ensotanat, en lo moment en que un parell de xicotets de uns 9 ó 10 anys parlavan de cargas de carbó. No sé que tindrà 'l carbó que arriba á treure de tino á la gent negra, lo cert es que de pudrits, bruts, lleganyosos y altrás paraulas escullidas del vocabulari místich, no 'n vulgan sentir més, com las que van sortir de aquella boca de cloaca.—La rabia del mossen es ja vella. A la cuenta 'l pare de un de aquells noys, estava gravement malalt, y l' ensotanat hi vá anar ab l' idea de convertirlo, amohinantlo tant com va poder; de tal manera, que 'l malalt, exasperat, lo tingué mes remey que treure's del davant á cops de cuixi.— Aixó vol dir qu' encare li dura la rabia, sense que bastin á calmaria las dos menor-donas que manté, y qu' en veritat sembla que haurian de contribuir á endolcirli 'l gènit.

APÓSTROFE

¿Encar' de nou aquí?... ¿Es que del sègles la remora heu de ser abominable? ¿Es que llurs lleys sagradas, aquellas del Progrés infatigable inviolables reglas, serán sempre escarnidas y befadas per tu y pels teus?...

—Nissaga enfellonida de feras famolencas y esbaradas...; llopada repugnant y ensuperbida del mont baixada per robar la vida á llibertats preuhadas nascudas á la llum revifadora del sol potent que nostras valls colora...; cuchs rastrejants que de la tomba, un dia, en que 'l cadavre del ahir dormia, lograren ¡atrevis! alzar la llosa que un jorn la llibertat amenassada ab ma de ferro va posar airada...; deixant, com lo llimach, sobre la terra res més que, en vil despit, baba asquerosa...; corbs famejants que devallau la serra cercant la verinosa flayre del crim que s' engendrará en la guerra, encesas pel desitj nostras miradas fitant las iras del combat encesas, las alas d' extermini ben atesadas, las urpas del saqueig ben afiladas,

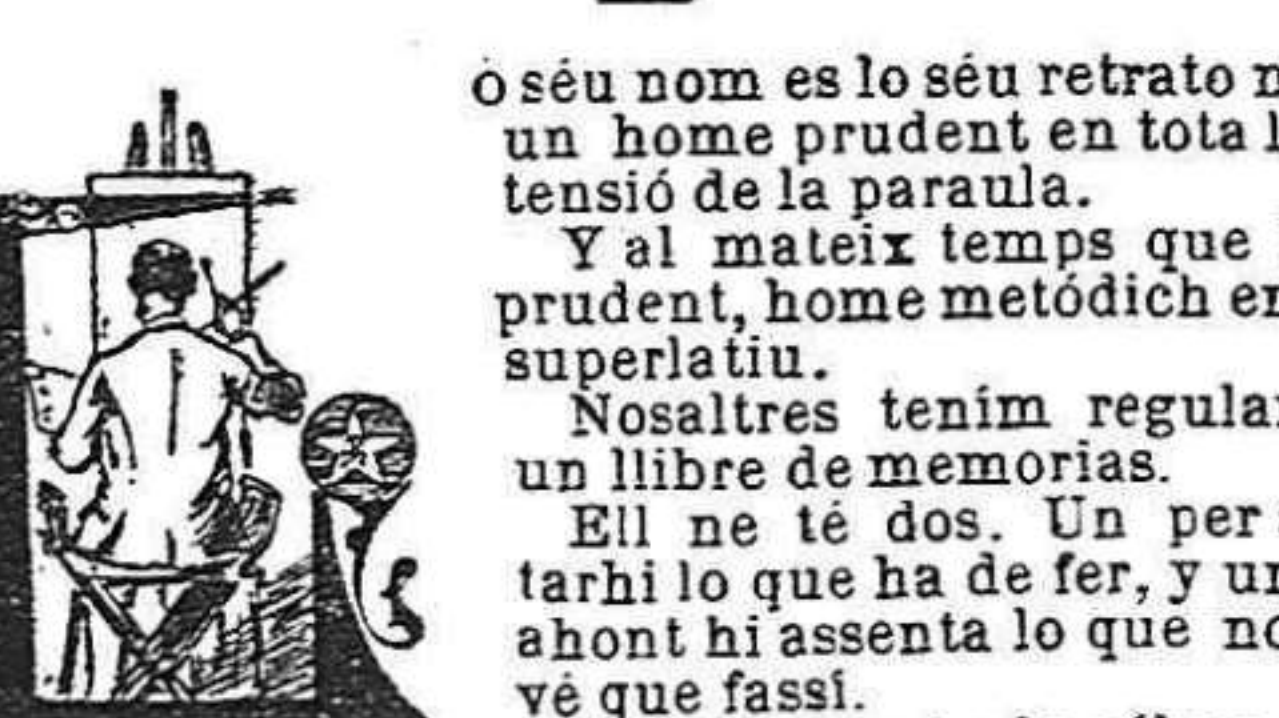
L' ACONTEIXEMENT DE LA GRAN-VIA (Barcelona 24 Septembre 1893)

promptes à caure sobre flèbes presas...; fantasmas d' un passat de malhauransa, padró d' infamia d' un present de gloria, que l' buf de la venjansa des de sos altres ha escupit ignoble al front altiu del poble y al front sagrat de la immortal Historia...; fills borts y malehits... fills d' eixa rassa nascuda al cim de la Tarpeya roca, pel crim degenerada, que en va l' d' Espanya nom sagrat invoca cada volta que passa esparverada y tetrica y senyuda als segs. llansa sa impotent mirada, creguent revèure, en sa infernal follia, del mon la pensa pels grillons retuda, y somriquet de goig la tirania, y la patria ardidosa al jou de vil esclavitut sotmesa... — jo' us veig de nou punyint ab mà traydora lo glavi fratricida, y sento, entorn, de la furienta xusma la cridoria homicida ca. mant avuy, com sempre, y en mal hora, en vostra sed inicua de venjansa, contra ' Progrés que, omnipotent, sens' mida, pèl camí de... C. G. C. rompent obstacles majestuós avansa.

Conech qui sou, y no' us tinch por... Mireume. Jo so la Libertat... Vostra presència un 'orn, gual que avuy, me fou ingrata; del fons de ma conciencia com tro ferestech qu' en lo cel esclata, la veu esglayadora d' un temps de malvestats vaig escoltarne...; vegi butxins y forcas a tot hora, y professors, encaputxats, foguonats; alla 'ls castells feudals ab llurs maynadas, vivents calaveras d' un passat d' ignominia vegi alsarse, mostrant llurs cambras del mal us, tancadas, promptes a obrirs' de nou y a redressarse...; aqui l' esclau de sot terror, la gleva, l' ausencia de tot dret, lo fanatisme, la terrible ignorancia, y en mitj de tot, y dominant sens' treva, aixecantse del fons d' aquest abisme y enlanyantse hasta 'l cel ab arrogancia, en cada cim un monestir, exemple d' humiliant despotisme, y en cada vall o cantonada un temple. — Per tornar a eixos temps, com si la Historia hegués borrat de sopte la meytat de sos fells y la memoria de sos fets més gloriosos, volgueren jinsensats! en esta terra que fou lo meu bressol y sera sempre espill de pobles braus y generosos, aixecar contra mi lo crit de guerra... 'Fou trista y dolorosa la jornada! Calgueren molts valents; mes 'ay! debades lluytar ab ardidosa la Patria 'ns vegi a tots... que, malmenada, d' aquell sotrach terrible encar' ne porta la senyal impresa, com imborrable taca malehida que 'l butxi deixa estesa sobre 'ls fills de sa victima envillida. — D' aquell jorn, que recordan los nets de tant de braus com hi periren, tant sols jo resti en peu: per tot las ruinas a vostre pas deixáreu; germans contre germans se dividiren. y ahont se vulla que anáreu foreu lo germe de passions mesquinas. Ab santa fé y constancia, desafiant vostra garrula cridoria y del Progrés alsantse la bandera, a mon en torn per fi logri ajuntarne, penyora de victoria, a tots los qui en tos temps, ab fe sencera, per la patria y per mi lluytaren sempre cubrintse de llorers, profit y gloria. — Debades, donchs, voldriau aixecarvos de nou pera tornarne, ab terquetat ignoble, a escupir vostra baba verinosa al front altiu del poble y al front sagrat de la immortal Historia... Deposeu vostre orgull; del vostre odi, qu' eternament aia bravadas de discordia y de venjansa, son ja inútils los cops...; tot es inútil. Vajau a vostre en torn y retireuse: agermanat ab mi, seguint la via del Dret, el Poble somriquent s' atansa; alla duns de sos altres s' amaga tremolant la tirania, y tot gojos anuncia ab accents d' esperansa que 'l regne de la nit fa pas al dia.

Paris—1891. ARTUR VINARDELL ROIG.

DON PRUDENCI

O seu nom es lo seu retrato moral: un home prudent en tota la extensió de la paraula. Y al mateix temps que home prudent, home metòdic en grau superlatiu. Nosaltres tenim regularment un llibre de memorias. Ell ne té dos. Un per apuntarhi lo que ha de fer, y un altre ahont hi assenta lo que no convé que fassi. Quan se parla de cólera, agafa 'l segon llibre de memorias, y ab llapis ben negre hi escriu: «No has de beure aygua fresca en massa abundancia.» «No has de menjar tomàtechs.» «No has de llegir las sessions del Ajuntament.» «Tot aixó 't podria fer agafar lo cólera.» Si sent dir que al matadero s' hi han trobat animals

ab glossopeda, treu lo llapis y apunta en lo llibre de memorias: «No pots menjar badella.» «No pots menjar bou.» «No pots menjar res de cap animal que tingui quatre potes.» Ell sab perfectament quins son los locals y edificis de Barcelona que ofereixen perill. En lo seu llibre segon de memorias hi ha notas que diuen: «No s' ha d' anar al teatro A, perque en cas d' incendi es difícil fugir.» «No es convenient assistir al café B, perque sempre chi ha escándol y barallas.» «No es prudent concorre a la iglesia D, perque al «surtime roban molts carteras y rellotjes.» Pero lo que a 'n ell més l' espanta es los tiros y 'ls motins en la via publica.

Era l' any 1891. Don Prudenci havia surtit de casa ab la santa é inofensiva intenció de comprar un meló a la fira. Precisament era l' época en que son més bons y baratos. S' encamina a la plassa del Bonsuccés, s' acostá a una parada, pega vistasso al genero, y en lo moment

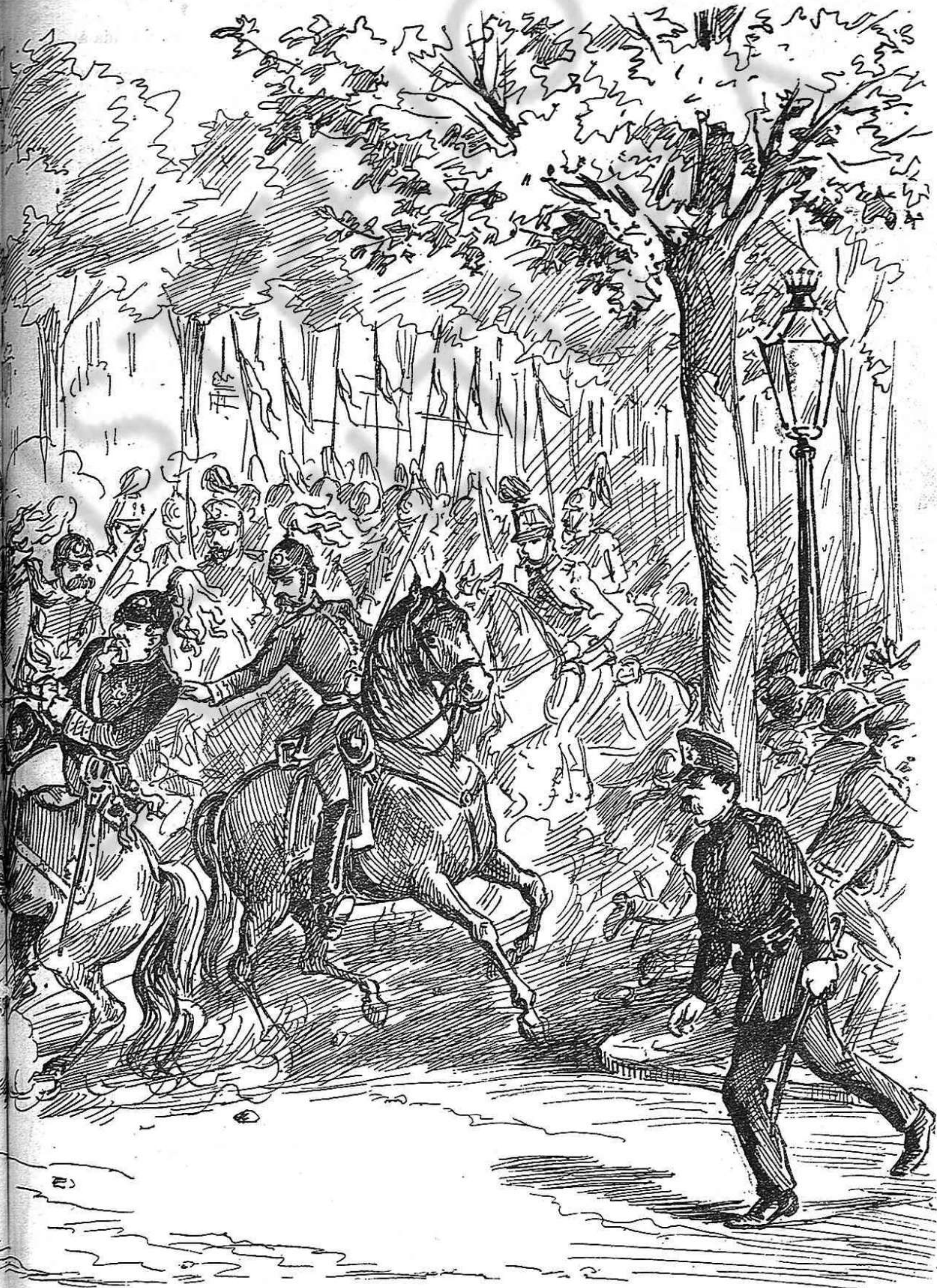
en que mes engolfat estava en l' examen d' un meló, palpantlo, apretantlo, suspesentlo, ensumentlo, y fent tot alló que acostuman las personas intelijents, sonan tres o quatre tiros a la porta del quartel, la gent s' arremolina y 's posa a corre, aquests cauhen, aquells s' aixecan... y don Prudenci, sense sapiguer com ni perque, s' troba davant de la taula d' aygua y anis de Capaletas, ab un meló a la mà, mort de pó, pero sense cap ferida.

Al arribar a casa seva, lo primer que va fer va ser treure 'l llibre de memorias y apuntarli aquesta advertencia: «No anirás may més a la fira dels Angels.»

Alguns mesos després d' aquest aconeteixement, don Prudenci s' passejava per sota las voltas de la plassa Real.

Era l' dia 9 de Febrer de 1892.

Al nostre héroe—diguemli héroe, encare que, com ja s' veu, no 'n te gran cosa—li agradava la plassa Real perque deya qu' era un passeig cómodo, tranquil y abrigat ab la ventallia de poguerio convertir en més llarg ó més curt segons s' hi donguin pocas ó molts voltas.

Paulino Pallás dispara dos bombas sistema Orsini, als peus del Estat Major pres del general Martinez Campos, en lo moment de desfilas las forsas de la guarnició.

Aquell dia s' havia aturat un instant davant del aparador d' una botiga, quan de sopte ¡cataplám! se sent un estrèpit infernal, los vidres cauhen a micas y 's veuhen rodar dos ó tres ferits per terra. Havia reventat un petardo.

Ja 'm tenen a D. Prudenci disparat cap a casa seva com una bala rasa, y en lo llibre de memorias l' apuntació següent: «No s' pot anar a passejar per la plassa Real.» «Es la plassa més perillosa de Barcelona.»

Diumenje passat amich com es dels elements d' ordre y del aparato militar, D. Prudenci s' instalá desde primera hora en la Gran-Via, prop del lloch abont sabia pels diaris, que l' general presenciaria 'l desfile de las tropas.

¡Ni may que hi hagués anat!

En lo millor de la festa, estallan las dugas bombas dirigidas contra en Martinez Campos, y 'l pobre home, trepitjat, la roba a micas, sense barre!, sense bastó y ab una rascada al jonoll y dugas a la esquena, lográ escaparse per miracle, y arribá al seu pis suant, tremolant y ab 'l americà a la ma.

Refet una mica del susto, tragué altre top lo famós

llibre de memorias, y després de resseguir ab tinta las notas que diuen: «No anirás may més a la fira dels Angels.» «No s' pot anar a la plassa Real.» Escrigué ab lletas mes grossas que de costum: «No s' pot anar a veure la parada.» «No s' pot anar en lloch.» «No s' pot surtir del pis.»

Esperém a veure qui dirá 'l dia que posin un petardo a la seva escala.

A. MARCH.

LO POLLO Y 'L GUERXO

—Don Anton ¿sab lo que passa? —No sé res. ¿Que hi há? —La mar!

Noticias de Barcelona arribadas fa mitj quart, participan que s' acaba de cometre un atentat

RRROM!... ¡rrrrrom!... Se senten dugas detonacions tremendas, la multitud que ompla la Gran Via s' posa a corre en totas direcciones y en un santiamen la ciutat se veu plena de personas que ho han vist.

—¡Jo hi eral!

—¿Si? Conti, conti: ¿cóm ha sigut? ¿que ha succehit?

Se forma un grupo, y 'l que hi era ho refereix tot de pé a pé.

—M' estava al costat mateix de 'n Martinez Campos. Las tropas anavan desfilant. De repent un senyor que estava recolzat en un arbre, s' adelanta y... ¡plam! ¡plam! ¡plam!... Tots hem anat enlayre: lo general ha caygut casi bé sobre meu, jo casi bé sobre d' ell; los cotxes han anat a parar a dalt dels arbres y 'ls arbres s' han escampat per dalt de las casas.

—¿Y que era lo que ha tirat lo fulano aquell?

—Bombas, unas bombas colossals, grossissimas...

—No tant, pero poch se n' hi faltava.

—¿Quantas n' ha tira?

—Mes d' una dotzena; pero jo no m' hi pogut entreteni a contarlas, perque a la quarta ó la quinta ja m' m' vist voleyant.

—Y en Martinez Campos ¿cóm ha quedat?

—Disgustadissim.

—Pero ¿es mort ó viu?

—Crech que si... de cert no puch dirho...

Mes enllá s' forma un altre grupo: al mitj hi ha un fulano que fa també la relació del fet.

—Jo hi era...

LOS QUE HI ERAN

C. GUMÁ.

Resúm: per que 's que dos tipos, sigui per cols ó per naps, no hi ha al ve plan ni altra idea que poguer torná a manar. ¿Que baixa la bolsa?... ¡Práxedes, vinga 'l poder al instant!

—¿Que hi ha motins?... ¡Fusionistas, fóra, que volém pujar!

—¿Que reventan dugas bombas?... ¡Abaix en Sagasta, abaix!

—Senyors Cánovas, Romero y demes nobles companys: aixó es un partit polítich ó es una colla de gats qu' esperan que 'l cuynier badi per passarli pel detrás, ficarse dintre la cuyna y apoderarse dels talls!

Al deu minuts, tot Espanya sent un espetech de clams. —¡Aixó no pot aguantarse! (diu lo pollo antequera): ¡Lo gubern no te prestigi, ni forza, ni autoritat! ¡Es un gubern impossible! ¡no pot ser! ¡no pot anar!

En Cánovas del Castillo crida per la seva part: —¡Fusionistas, retireu vos! ¡no 'n sabeu de gubernar! ¡Lo que acaba de passarvos, us deixa incapacitats!

—Y donchs (murmura en Sagasta): si jo plego aquí vindrá? —¡Qui té de venir! ¡Nosaltres, los únichs homes formals! ¡los representants del ordre y del dret ben aplicat!

—Donchs, endavant, mans a l' obra. —Apa, aném a comensar. —Jo anire pels barris baixos. —Jo m' enfiaré pels alts. —Cabal.

—Home, aixó ja se sab. Lo interessant, lo que importa es vocoré' anofritar la deserció en favor nostre. —Ecco li quí! Per xo vaig. —Es dir que m' ha entés 'l idea? —Y ta! Hem de predicar que si bé en Martinez Campos es qui ha suferit l' atentat, lo difunt es en Sagasta... ¿Vol di aixó, vritat?

contra don Arseni. —¡Moscal Aixó ja s' ha d' estudiar ab un xich més de cuydado. ¿Qu' hi diu lo gubern? —Está parat, desconcertadissim. Tot son ordres, entrebanchs, consultas, cartas, visitas... crech que no sab lo que s' fa. —¡Ah! Pues aquest succes trágich té una orsa excepcional, y no convé entenerirnos ni desperdiciá un instant. —¿Vol dir qu' hem d' apressurarnos a telegrafia allá baix donantli la enhorabona per... —Home, aixó ja se sab. Lo interessant, lo que importa es vocoré' anofritar la deserció en favor nostre. —Ecco li quí! Per xo vaig. —Es dir que m' ha entés 'l idea? —Y ta! Hem de predicar que si bé en Martinez Campos es qui ha suferit l' atentat, lo difunt es en Sagasta... ¿Vol di aixó, vritat?

—Molt a prop?
—Casi bé entre las potas del caball de 'n Martínez Campos: calculin si ho hauré vist ab comoditat.
—Expliquiho... ¿qué hi ha hagut?
—Un home del poble li ha tirat quatre ó cinch bombas.
—Per allá ara deyan qu' eran més...
—Es mentida: jo hi era y ho sé perfectament. L' autor del fet era un home ab barretina morada y bigoti negre ab alguns pèls rossos...
—¿Y 'l general?
—No se 'n sab res. En lo moment de la explosió s' ha aixecat una gran fumera que m' ha impedit veure lo que succehia.
—¿Qui es aquell que enrahona allá baix?
—Un altre que també hi era.
—¿Qué diu que ha sigut aixó?
—Una catástrofe espantosa. Jo m' estava al costat de 'n Martínez Campos a la cantonada del passeig de Gracia...
—¿Si un ha dit que era molt més enllà...
—No ho creguin: jo ho he vist ab los meus propis ulls. Pues com deya, la tropa comensava a passar, quan de sòpte un home que s' havia enfilat en un arbre, tira un petardo de dinamita als peus mateixos del general, y te 'm veig caure de caball a tot l' estat major que 'l rodejava.
—¿Y ell?
—Crech que no li ha passat res: los qui han mort son lo seu assistent y un curiós que li feya una pregunta.— Y va venint gent y més gent que hi era y ho ha vist tot.
—Jo hi era: han disparat un trabucasso al general.
—Acaban de tirar dos tiros a n' en Martínez Campos mentres presenciava la parada. Jo hi era.
—Jo m' estava com qui diu al morro del seu caball. Me sembla que li han tirat un cartutxo de dinamita. Lo que puch assegurar es que 'l que ho ha fet tenia cara d' extranyer.
—Jo hi era, y 'm sembla que ha sigut un soldat.
—Jo també era allí a prop, y m' ha semblat qu' era una cantinera.
—Jo hi era y he vist com lo general queya.
—Jo hi era y no l' he vist caure.
—Jo hi era y...
Més enllà se senten exclamacions de satisfacció; uns als altres se felicitan; alguns se felicitan ells mateixos.
—¡Figuris! Eram a dos passos del general...
—¡Jo també! Ja podem dir que 'ns hem escapat d' una y bona...
—Nosaltres ens estavem al costat d' ell. Fins dugas ó tres vegadas hi hagut de dir al noy:—Apártat, que 'l caball del general te trepitjará.
—¿Y nosaltres? Consideri si eram a prop, que en una ocasió que jo fumava, en Martínez Campos per poch me demana foch desde dalt de caball.
—Nosaltres se pot dir que li tocavam lo peu dret.
—Nosaltres ens estavem casi fregantli la cama esquerra...
En fi, que si s' ha de creure lo que diu la gent, en lo resto de la Gran-Via no hi havia ningú: tothom s' estava tocant a n' en Martínez Campos, mirant la parada en lo mateix siti qu' ell.
—¿Vostés hi eran? ¿Aquests hi eran? ¿Aquells hi eran?
—¿Hi era tothom?
Donchs jo soch franch y ho confesso ingénuament, encara que 'm fassi una mica de vergonya.
Jo no hi era.

FANTÁSTICH.

CANTARS

Desde qu' estimas un home los aucelets que criavas, faltats ja del teu carinyo, s' han mort de celos... y gana.

S. URS.

Las personas ab qui 'm faig son altas y distingidas;

—Me sembla que 'ls de la Fulla haurém de formar un destacament dedicat a la persecució dels petardos... a certa distancia.

calculin que totas ellas resultan ser colomistas

Entre grans crits de la sogra y plorallas de tres nens, ja 'ls dich jo, senyors, que a casa sembla pitjor que al Congrés.

Quan cantan los capellans las absoltas per un mort, jo crech que cantan alegres porque 'ls donan un bon sou.

J. CASANOVAS VENTURA.

ALGUNAS personas aficionadas als problemas jurídichs, formulan la següent pregunta: «¿Es un fet que constituheixi delictu 'l negarse a satisfacer las contribucions?»

Los que tal cosa demanan, me permetrán que 'ls observi que la tal pregunta está mal formulada. Lo que s' ha de decidir es lo següent: «¿Es un fet que constituheixi delictu 'l no tenir quartos per pagarlas?»

Un camálch deya:
—Ja que dihen qu' es tan necessari constituhir un ministeri de forsa, aquí 'm tenen a mi per presidirlo. Jo sol aixeco deu quintás.

—Lo senador Abarzuza

L' ENDEMA DE LAS BOMBAS

—¿Quina sort l' haverme llevat a la una de la tarde!... si no es aixó, m' hi arreplegan.

—¡Mosca, mosca, mosca! Desde avuy may més passo per la Gran-Via... Home previngut...

que segueix a en Castelar ¿qué ha de fer per prosperar?
—¿Qué ha de fer? Un sal de pussa y al moment podrá xuclar.

Una observació sobre en Paulino Pallás, deguda a un seu company d' ofici:

—Com en Pallás era litógrafo, naturalment estava destinat a fer parlar a las pedras.

En Sagasta s' ha fet mal a un peu.

Aquest accident desgraciat y lamentable no té res d' extrany. Ja fa moltíssim temps que D. Práxedes posa 'l peu en mal terreno.

Opinió de 'n Romero Robledo sobre 'l succés de la Gran Via:

—L' atentat comés a Barcelona es fruyt de la carencia de Govern.

Escolti, D. Paco: ¿y 'ls fusellaments de San Sebastián y de Montblanch, son fruyts també de la carencia de govern?

L' home del tupé, dirá:

—Mal si pegas, mal si 't pegan: sempre mal.

—¡Aixó ray!—li contestarém nosaltres—¿vol estar tranquil? Vágise'n a casa séva.

Diu *La Publicidad*, referintse a la propaganda dels jefes centralistas:

«L' América ja l' havian descuberta 'ls possibilistas uns quants anys avants de que 'l Sr. Salmerón pensés en ella.»

Per aclarir lo concepte hem de consignar que l' América a que 's refereix *La Publicidad* es la República conservadora.

Y ara, ab permis de *La Publicidad*, y després de reconeixer que aixó es molt cert, li farém una petita observació.

Los castelarins veyan l' América sobre 'l mapa.

Pero al posarse a navegar, per capritxos ó traicions del capitá, 's variava 'l rumbo, de manera que en lloch de abordar a l' América desitjada, ab una mica més se troban amarrats a las escalas del Rey.

Després de las heroicitats realizadas per la guardia civil en distints punts d' Espanya, y considerant que la benemérita no fa més que obehir las ordres emanadas del ministeri de la Governació, los companys de D. Venancio projectan distingirlo ab un diploma de *bravura*.

No extranyin, donchs, qu' en lo successiu usi 'l següent nom:

Venancio González... Bravo.

En un petit poble de Navarra van ser cremats dos ninots, un dels quals portava sobre 'l pit un cartell ab lo nom de *Gamazo*, y l' altre també un cartell ab lo nom de *Sagasta*.

Per aixó tant l' un com l' altre seguirán remenant las cireras, cobrant las contribucions y gastantlas, tranquils com si tal cosa.

Está vist: aquest parell de tipos no 's creman may, a no ser que siga en forma de ninots.

Creu *La Correspondencia* que no 's procedirá a la reapertura de las Corts, fins al mes de Desembre.

—Lo *Noticiero* deya que «la gente corria alocada saltando por encima de los carruajes.»

—Jesus, Maria. Joseph!... ¡Si 'n fan de miracles las bombas!...

De D. Práxedes será de fixo 'l projecte aquèt, puig será allò qu' ell dirà:
—Ja que 'm tenen d' *escalafá*, esperém que fassi fret.

Lo nocedalista Orti y Lara ha reconegut á las actuals institucions.
Se disposa á fer dos quartos del mateix lo nocedalista Campión.
Y l' un y l' altre alegan que al obrar aixis, segueixen las instruccions del Papa.
¿Con qué, del Papa dihéu?
Donchs *papéu*, fills méus, *papéu!*

A un industrial que probablement haurá de plegar la séva fábrica, á conseqüencia del tractat de comerç ab Alemania, li preguntavan l' altre dia:
—¿Qué tal, qué li sembla aquest conveni ab los alemanys?

—Vol que li digui lo que 'm sembla?—vá respondre—que no tots los petardos que 's disparan aquí á Espanya fan soroll, per més que tots ells ocasionin moltes víctimas innocents.
—De manera que l' obra del Sr. Moret en concepte és un petardo.

—Y dels més terribles. O sino esperis, ja 'sentirà 'ls nechs.

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—Ma-ri-a-na.
- 2.ª ANAGRAMA.—Lola-Olla-Alló
- 3.ª TRENCA-CLOSCAS.—Las tres alegrías.
- 4.ª LOGOGRIFO NUMÉRICO.—Simona.
- 5.ª GEROGLIFICE.—Per viscains, Viscaya.

Han endevinat totas las solucions, los ciutadans Pau dels Timbals, Un Montenegri y P. M. B; n' han endevinadas 4, Cap de mort, y U. C. D; 3, Em payta boynas: 2, Pere Mut y Salabrugas y l no més, P. Bullanga y Raspa fina.

ENDEVINALLAS

ANAGRAMA

La total de ca 'n Ribot ensenent la llum d' un gas, caygué de dalt de una *tot* y la pobra 's trencá un bras.
ISAAC PATALETA Y C.

TRENCA-CLOSCAS

PACA CEMILA
GRANADA

Formar ab aquestas lletras un objecte que ara 'l tens á las mans.

RAPICUELO.

CORRESPONDENCIA PARTICULAR

Ciudadans J. Corral, Ordisi Autap, Anton del Vendrell, Pau Guerra, M. Butera, Dos Jacubitos, Emp: yta Boynas, K. Brinetti, B. B., Acórimeyra, Saldoni Ximus, J. Bot y Farra, Un Vendrellench, Un qu' estima, J. Bruguer Caner, M. Bilbilés, Gior, Un SALTER, J. Ros y Negro, J. E. V., J. Torné, M. Mall, J. Gomes Gay, Noy Magre, Noya del Clot, P. Comas B., B. Alom y C., R. Pastor, E. Revoltós, Dos Jambos, F. Vicens, P. Burgés, J. Racudé y Pep Rap.—Lo qu' envian aquesta semana no fá per casa.

Ciudadans N. Argerep, Weber, Quimet del Oli, M. Eugon, P. Giró y B. de V., J. Pagés y Cubinyá, M. Escassany, P. Ermañer, F. Estrada, J. M. Buxadé, Rey Nano y Pau Amplificat.—Insertarem alguna cosa de lo que 'ns envian.
Ciudadá Fruyt Sec: Procuraré que hi vaja alguna cosa. Lo de aquesta semana queda admés.—A. Llimoner: Gracias per l' envío: está bé.—Escolá de l' Antiga: No 'ns fá 'l pes.—J. Campubí: Nadal: Aceptém lo sonet.—F. Llenas: Idem la poesia de vosté.—M. Badia: Gracias per l' envío: están bé.—S. Bonavía: No 'ns agrada prou: sols acceptém alguns cantars.—E. Vilaret: N' aprofitaré algun.—J. Staramsa: Es molt llarga.—J. Negre y Farigola: La *cançoneta* 'ns agrada més que la *intima*: aquesta la trobém massa casulana.—A. Eugeni: Veuré de publicar lo sonet.—J. Abril Virgili: La poesia *Endressa* es la que trobém més propia per la séva publicació.—Ll. Salvador: L' article no 's recomana per l' originalitat del pensament, per més qu' está escrit ab facilitat. Tindrém present lo séu desitj.—J. Pont y E.: Aceptém lo *pescador de canya*.—Japet de l' Orga: Rebuda la remesa: alguna cosa s' aprofitará.—J. Pujadas Truch: Idem idem.—P. Noteveu y Canta: No 'ns fá 'l pés.—Chelín: Es fluixeta.—J. C. y P.: L' article careix de intenció.—J. M. E.: (Mollet): Desarrollaré la noticia en forma d' article.—F. Figueras Ribot: Sens perjudici de publicar l' article que 'ns envia ¿no podria per l' Almanach remétre 'ns un' altre que no sigués de peu forsat?—Dolors Mont: Vá bé.—M. R. de las Planas: ¿No podria enviarnos algun altre treball més original y espontáneo?—E. Martí G.: No 'ns vá prou bé. Tindrém present lo séu desitj.—J. Conangla F.: Aprofitaré alguna cosa.—P. Moya: Lo sonet pot anar.—Pistacho: La poesia resulta extremadament ordinaria.—J. Gollerichs: Y la de vosté, encare que ben versificada, es mansa.—A. Camps y Cortés: Sino florejes tant, estaria millor.—Un d' Horta: No té interés, y ademés está mal versificada.

¡Obra nova! ♦ ¡Obra nova! ♦ ¡Obra nova!

UNA AVENTURA D' AMOR

HISTORIETA AGRE-DOLSA, EN VERS,

PER
C. GUMÀ

ab dibuixos de M. MOLINÉ

¡DOS RALETS!

Se ven á can López, en los principals kioscos y á librerías de Catalunya, y casa 'ls corresponsals de LA CAMPANA y LA ESQUELLA.

LO SUCCÉS DE LA GRAN-VÍA

La explosió

NA generació inmensa havia acudit diumenje á presenciar la parada de las forsas de la guarnició de Barcelona, desplegadas Gran-Via amunt, desde 'l carrer de Casanovas fins á la Creu-Cuberta. Per ser dia festiu, la concurrencia era considerablement mes numerosa que altrás vegadas. Totas las classes de la societat figuravan entre aquella apinyada multitud.

A las dotze del mitj dia, lo general Martínez Campos montat á caball, seguit de un brillant Estat Major y de una numerosa escolta recorregué la linea. En menos de un quart d' hora terminá aquesta operació. Situante després en l' intersecció del carrer de Montaner ab la Gran-Via, comensá 'l desfile, al só de las bandes militars.

Desfilá una gran part de la forsa, y quan hagueren passat los batidors del regiment de lanceros de Borbon, aprofitant lo clar que quedava entre ells y la banda de cornetas, un home del poble, jove, ros, d' estatura baixa y pocas carns, que vestia pantalón de vellut, brusa blava de cotó y portava 'l cap cubert ab una boina, s' adelantá ab pas segur pel paseig central de la Gran-Via, y plantantse á poca distancia del Estat major, sense que hi hagués temps d' evitarho, tirá dos objectes á terra que resultaren ser dos bombas de ferro carregadas de pólvora, sistema Orsini, las quals reventaren instantáneament.

Sembla qu' en lo moment de fer lo disparo, exclamá dirigintse al general Martínez Campos:

—Tú y jo avuy ens hem de fer f...

Lo general de brigada Perez Clemente, que 's trobava present allí, vestit de paisá, al objecte de veure desfilá lo regiment que havia manat, endeviná l' acció del autor del atentat; pero no tingué temps d' evitarla. La explosió de una de las bombas lo sorprengué, clavantseli un casco á laingle.

Al mateix temps s' encabritava 'l caball que montava 'l general Martínez Campos, y ab los rems del davant trossejats, queya junt ab lo general, ferit levament de la cuixa. Lo general Castellvi que 's trobava al costat de 'n Martínez Campos rebia una ferida grave en lo bras y ante bras drets. Lo tinent de caballeria Sr. Busto, ajudant del capitá general, una ferida á la cama. Un guardia civil, anomenat Jaume Tous que formava part de l' escolta esquí sufrí major dany. Ell y 'l caball que montava, quedaren horriblement mu-

tilats. Al poch rato de ser transportat al hospital militar, sucumbí sent inútils los auxilis de la ciencia pera contenir la hemorragia de sas multiples feridas. Un altre guardia-civil, que figurava també en la escolta, rebé una ferida en lo front. Y finalment suffriren los efectes dels cascos de la bomba 'ls paisans Endalt Muns, nen de 10 anys, Rosalia Barber, de 21 anys, Joan Sastre, de 20 anys, Joseph Vila, de 17 anys y Selide Blás, tots ells gent pacífica, que contemplava 'l desfile á poca distancia del Estat Major.

En un principi, al veure caure al general Martínez Campos, que pochos moments després, prenent assiento en un cotxe de plassa y abandonant la parada 's dirigí á la Capitanía general, circuló la veu de qu' estava ferit gravement. No era cert.

L' autor del atentat sorti també ilés. Ni menos tractá de fugir. L' oficial de la guardia civil, Sr. Canales, un municipal y un agent d' ordre public se li tiraren á sobre y l' agarraren. Semblá que 's mostrava satisfet de la seva hassanya, imaginant que 'l general Martínez Campos estava ferit de mort, y dant aixis per complet lo séu objecte.

L' estrèpit de l' explosió, la fumareda, l' arremolinament dels caballs de l' escolta, las vacilacions que s' observaren en aquells moments de sorpresa, l' actitud que prengueren los guardias-civils de caballeria, y 'l temor de que no 's dongués una carga sobre la multitud, sembraren lo pánich entre la generació allí aglomerada, y al contagi de aquest pánich sobrevingueren corredissas, esglays, empentas, caygudas, xiscles, atropellos: un espectáculo dolorós, espantós, inhumá realizat per milers de personas desbandantse, esma-perduts, espavordits, cuydant sols cada hù de posar en salvo la seva persona, sense fixarse en los demés. Novas víctimas devian unirse á las causadas pe s cascos de las bombas. Un home y una dona suffriren la fractura de una clavícula. Un honrat obrer que caigué y rebé las trepitjadas dels fugitius experimentá una forta contusió en lo pit, que amenassa degenerar en pulmonia. Aquests foren los atropellats mes graves. Moltras altrás constusions se produhiren, qual número no pot precisarse.

Aquell inmens espay quedá sembrat de cadiras trossejadas, sombreros, gorras, bastons y parayguas. Allí havia també algunas tacas de sanch, y alguns caballs morts y ferits. L' epidemia del pánich acabava de passar per allí com una avalanxa deixant totas aquellas despullas.—Lo general González Muñoz se feu carrech del mando, ordenant que continués lo desfile.

Passada la primera impressió que siguié d' estupor, de angustia y de alarma, tothom tractá de precisar lo que havia ocorregut. Se formaren grupos de curiosos; pero la guardia-civil s' encarregava de disoldrels.

La noticia 's divulgá rapidament per la ciutat. Ningú 's donava compte del acte de atreviment ó de bojeria realizat per un home, que entregava la seva vida, ó bé al esclat de las bombas per ell mateix disparadas ó bé á la severa repressió de las autoritats. Desde 'l moment, dada la forma del atentat, tothom lo senyalá com un anarquista.

Paulino Pallás Latorre

Aquest es lo nom del autor del atentat, que tals desgracias ha produhit y tanta resonancia ha tingut per tot arreu.

Es fill de Cambrils ahont va neixer accidentalment en 1862, trobantse son pare que feya de picapedrer, treballant en lo ferrocarril de Tarragona á Valencia. Sa mare viu encare. Conta per consegüent 31 anys.

Se queixa de haver sigut sempre un home desgraciat. Oficial litógrafo, y sent la litografia un ofici que de un quant temps ensa va de capa cayguda, vensut per altres procediments més rápids y económichs, passava llargas temporadas sense feyna, havent de suportar l' escassés y la miseria.

Havent decidit emigrar á América, ni á la República Argentina, ni al Brasil logrará major fortuna que aquí á Espanya.

De retorn al nostre pais, tentá distints negocis y sempre ab escasa sort. Tractá d' elaborar género de punt ab ajuda de una maquineta, y de revendre roba; pero sense resultats. Casat y ab fills, vivia ultimament á Sans, Carrer de Castillejos, n.º 7, pis primer, segona porta, y allí ajudava á la seva dona afanyantse á cusir camisas, treball, com sab tothom, mesquinament retribuht.

Tant ell, com la seva familia eran molt volguts y considerats dels seus vehins. No se li coneixian vicis, ni malas companyias. Era un minyó de costums arregladas y de bona conducta. Tal es l' apreciació de las personas que 'l coneixian, cap de las quals lo creya capás de cometre la barrabassa del passat diumenje.

Lo diumenje eixí de casa seva al mati, dihent que no l' esperessin á dinar, ja que no hi tornaria fins al vespre. La seva familia no sospitava res d' ell, ni may havia imaginat los tráfechs que portava entre mans. Era anarquista, si; pero anarquista solitari, sense farse ab ningú, sense pertanyer á cap centro. Portava las sévas ideas fins al salvatjisme individualista. Per no admetre cap trava, anava sol.

Al ser pres, confessá francament lo séu delicté. No amagá tampoch los propósitos que l' animavan de acabar ab la vida del general Martínez Campos. ¿Ll havia inferit algún agravi? No. Algú assegura que 'l taranná de assessorar al capitá general, li venia ab la creencia

L' AUTOR DEL ATENTAT

Paulino Pallás

de que'l seu nombrament era un insult a Catalunya. Altres li atribuïen la idea absurda de que mort lo general, hi hauria hagut un daltabaix, sobrevenint una nova situació que per força havia de millorar las condicions del treball. Tant desbaratat es un pensament com l'altre.

Difícil serà sempre treure un raig de llum de un enteniment perturbat. La lògica s'estrella contra la falta de rahó. Lo que si es evident, es que Paulino Pallás acariciava feya temps aquesta funesta idea. Ell mateix ha dit qu'en l'anterior parada ja s'havia proposat portarla a terme; pero que las circunstancias no se li presentaren propicias y tingué de aplassarla.

Pretén no tenir cómplices y haver obrat exclusivament pel seu propi compte. La circunstancia de buscar una ocasió en que l'atentat que maquinava, resultés aparatós, implica'l fet de que Paulino Pallás buscava evidentment la notorietat. No es lo primer cas del home ilús, que sacrifica ab gust la seva existencia, a cambi de la celebritat. Pel camí recte, ab la mort, s'obté l'heroisme. Pero pels camins extraviatos, renyits ab lo sentit moral, no hem de ser nosaltres qui diguem lo que s'alcança.

Será difícil averiguar qui ha proporcionat los explosius a n' en Paulino Pallás. Pretén ell que 'ls tenia depositats en una cova de la montanya de Montjuich. Pero no se sab que tingues ell manya y habilitat per construhirlos y prepararlos.

En lo registre practicat en lo seu domicili, pocas horas després de la ocurrencia, y quan la familia de n' Paulino ignorava encare totalment la sort de aquest, no s'hi troba rastre de bomba, ni de sustancia explosiva. Allí no hi havia més que folletos, llibres y periódichs anarquistas, hi havia també la lámina que representa als ajusticiats de Chicago, pels quals senten los anarquistas una verdadera veneració. Com si tinguesen necessitat de prestar un culto qualsevol, califiquen de mártirs a aquells infelissos que sigueren agarrotats ab excessiva precipitació, havent confessat posteriorment las mateixas autoritats que 'ls sacrificaren, la seva innocencia.

La fatlera de la venjansa que predomina entre 'ls anarquistas, dimana en gran part de aquell acte de repressió que tant ha contribuït a exacerbar las pasions dels enemichs del ordre social present.

Et nunc erudimini.

Jaume Tous

Lo guardia civil que ha sellat ab la seva sanch l'atentat del diumenje, era natural de Palma de Mallorca. De una conducta irreprochable, gosava d'estimació general dintre del cos. Tant los seus jefes com los seus companys d'armas li professavan verdader carinyo. No feya molt, s'havia distingit contribuint a la captura del autor del crim de Castelldefels.

La seva mare residia a Palma, y ell se pot dir que la

mantenia, enviantli 'ls seus ahorros. En las horas que li deixavan lliures las atencions del servey, se dedicava al ofici de sabater. Ab la idea de ajudar a la seva mare, s'abstenia fins de fumar y de pendre café. Era, donchs, un modelo de fills, un verdader treballador, un proletari.

Y ell, infelís, havia de ser la primera víctima del atentat comés per un altre treballador, fanatitzat per certas ideas!

Quins exemples més irrisoris no ofereix la cega casualitat!

Lo guardia Tous sigué enterrat solemnement en la tarde del dilluns. Lo corteig fúnebre atravessá entre altres carrers, la Rambla de Barcelona, qu'estava a curull de gent. Casi tota la guarnició assistí al acte, que resultá imponent, puig se li volgué donar lo carácter de una protesta contra l'atentat del diumenje.

La nostra opinió

Franchs y leals, possehint fermas y arreladas conviccions, no hem de buscar subterfugis per manifestar lo nostre pensament.

No hi ha hagut a Barcelona y fora de aquí disparo de petardo ó de bomba, que no l'haguem condemnat ab tota la energia de que som capassos, lo mateix quan s'ha dirigit contra un fabricant, ó contra un particular qualsevol, que quan s'ha disparat en la via pública, sense amensar a ningú determinadament y com un medi de produhir alarma.

Apelar a tals procediments ho creyem senzillament salvatge. Es cobart quan l'autor procedeix sigilosament y escorrent lo bulto. Y fins quan ell se presenta cara a cara, entregant la seva vida a tall de desesperat, l'acte resulta sempre odiós, per las moltes víctimas innocents que produheix.

Baix aquest mateix concepte condemnem igualment los actes de repressió qu'exerceix la forza pública, quan, com ha succehit recentment a San Sebastián, a Santander y a Montblanch, dispara sobre la multitud, sense fer las intimacions que la ley ordena, y causant desgracias irreparables que casi sempre las sufren los que menos culpa tenen.

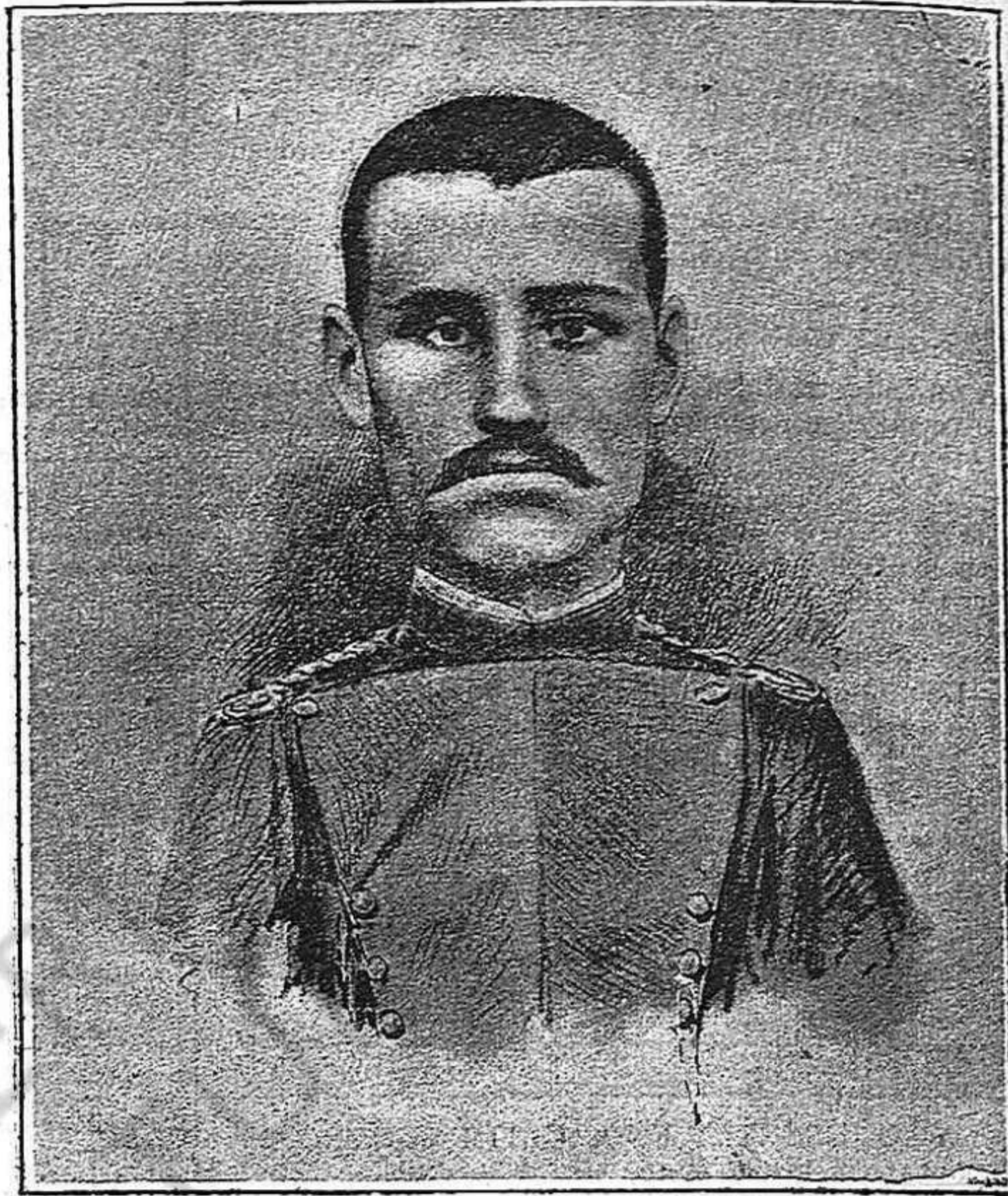
Tant ens horripila l'una cosa com l'altra, porque l'una y l'altra produheixen idéntichs efectes.

No sembla sino qu'existeixi en nostre desventurat país una competencia de barbarisme. La justicia, igual per tots, deuria exercirse ab lo mateix rigor contra los transgressors de la ley, tant si vesteixen, com si no vesteixen uniforme.

Expressem aquesta idea al vol sense tractar de buscar conexions entre 'ls deplorables fets de San Sebastián, Santander y Monblanch, y l'atentat de la Gran Via de Barcelona. Creyem que res enterament té que veure l'una cosa ab l'altra. Paulino Pallás no era un polítich: aixó está probat. Casualment, los que professan las sevas ideas solen confondre als polítichs, desde 'ls més reaccionaris als més radicals, en un mateix sentiment d'odi y despreci. Y casi pot assegurarse que senten ab major grau aquest odi contra 'ls partits més adelantats.

Atribuhir carácter polítich al fet, fora una capsiocitat y una injusticia. L'atentat del diumenje es l'obra

LA VICTIMA

Jaume Tous

individual de un boig, de un fanátich, de un ilús, de un extraviat. Y aquests sers existeixen lo mateix en los pobles més lliures qu'en los més tiranitzats y oprimits, y ab més rahó en aquests últims qu'en los primers. Precisament l'epidemia de aqueixas ideas perniciosas que 's manifestan per l'afany de destrucció del ordre social existent y per l'us dels explosius, caygui qui caygui, ha tingut lo seu origen a Rusia, país regit per un autócrata. Un rus era en Bakounine! l'apóstol de la destrucció y del salvatjisme, com a medi de regeneració social.

No perdin de vista aquest fet los esperits impresionables, que quan ocorre un succés de aquesta naturalesa, preconisan la necessitat de cohibir las públicas libertats. A Russia, sense existir la llibertat individual, ha tingut lo seu origen lo foco de aqueixas ideas destructoras; y 'l seu contagi s'ha extés per tot lo mon, afectant als esperits exaltats propensos a sufrirlo, ja per las condiciones especials del seu esperit, ja també per la desesperació que produheixen las miserias inherents al desequilibri social. Los ilusos y 'ls desesperats son las víctimas del contagi.

Los ferments existeixen y existirán desgraciadament durant molt temps. La carencia de llibertat, l'excés de opressió, los cops de boig exercits per las autoritats, lluny d'extinguirlos com creuen alguns, no farien més que favorir lo seu desenvolupament. Y un cop desfermada la reacció, a tal extrem podria arribarse, que certs actes de audacia y de bojeria, que avuy lo sentiment públich condemna y execra, siguessin celebrats al ultim, com a medis legítims pera recobrar la llibertat perduda.

Fem aquestas leals advertencias per prevenir el sentiment públich contra las tentativas y las exageracions de la gent reaccionaria, que aquests dias ensenyan las dents reclamant un govern de força. Ja tenen per costum no deixar perdre ocasió pera donar esplayals seus sentiments anti-liberals. Y seria molt trist que l'opinió pública no vejes l'engany.

La llibertat jels pesa, no tant porque 's cometin los excessos que tots lamentem, sino porque constitueix una traba que no 'ls permet obrar sempre a la mida del seu gust.

Si avuy que tothom véu lo que passa, y diu lo que véu; si avuy qu'existeixen corrents d'opinió formidable contra 'ls abusos del poder y 'ls despilfarros de l'administració, anem com anem, calculin que seria de la pobra Espanya, demá que vingues un govern de força, que ab l'excusa de reprimir los excessos del anarquisme, arrambles contra la premsa, volqués la tribuna, posés un mós a cada boca y una corda als braços dels ciutadans, y 's reservés lo dret de ficar impunement la mà a la butxaca dels espanyols, que avuy encare 's defensen contra 'ls que pretenen escorrallos, contra aquests socialistas del Estat, que sense predicar las ideas anárquicas, a la seva manera y en profit propi ja fa temps que las practican.

P. K.

LOPEZ, editor.—Rambla del Mitj, 20.

BARCELONA.—A. Lopez Robert, impresor.—Asalts, 63.